

B

1950

11

THE AUSTRALIAN
LITHUANIAN

2177

australijos lietuvis

Pirmasis Lietuviu Laikrastis Australijoje
Iseina kas dvi savaites

THE FIRST LITHUANIAN PERIODICAL IN AUSTRALIA

ŠIAME NUMERYJE:

	Psl.
1. MINĖKIME LIETUVIŲ GENOCIDO DIENĄ	1
2. Br. Zumeris - TAUTINIAI TREMTIES UŽDAVINIAI	3
3. Bronys Raila - APIE PASAULIO LIETUVYBĖS CENTRUS	7
4. Julija Švabaitė - Gylienė - SVAJONĖ	9
5. G. Žemkalnis - TENUDŽIUSTA MŪSŲ DEŠINĖS, JEI IŠSIŽA- DĖSIME TAVES	10
6. Juozas Mikštas - + + (eilėr.)	13
7. GERA PRADŽIA - PUSĖ DARBO (Spaustuvės reikalai)	14
8. ENGLISH SECTION	16
9. ŽINIOS	24-37
10. GERVAZAS MAUKELE	38
11. SKELBIMAI, INFORMACIJOS	39-40+I

M e n i n i n k ū d ė m e s i u i psl.16-18.

AUSTRALIJOS LIETUVIS redaguojamas Redakcinės Kolegijos. Ats. redaktorius Jurgis Glušauskas. Leidejas - AUSTRALIJOS LIETUVIUI LEISTI B-ve. + Raštus Redakcija taiso ir trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus. + PRENUMERATA: metams 28 šil., pusei metų 14 šil., 3 mėn. 8 šilin. Užsienin kaina ta pati. Atskiras numeris 1/4 + SKELBIMAI: prekybiniai 1 šil. už pusės pusl. eilutę; neprekybiniai - 2 pensai už žodį. Redakcija už skelbimų turinį neatsako.

Viršelis ir vinjetės dail. Viktoro Simankevičiaus.

A d r e s a s :

AUSTRALIJOS LIETUVIS, 35 Cator St., W. Hindmarsh, ADELAIDE, S.A.

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN, the first Lithuanian periodical in Australia, published every fortnight by AUSTRALIJOS LIETUVIS PUBLISHING Co. Authorised Jurgis Glušauskas.

A d d r e s s :

AUSTRALIJOS LIETUVIS, 35 Cator St., W. Hindmarsh, ADELAIDE, S.A.

australijos lietuviai

Pirmasis lietuvių
laikraštis Aust-
ralijoje.

Išeina kas dvi
savaites.

III metai + Adelaide, 1950 m. gegužės 29 d. + Nr.11(45)

Minėbime lietuvių genocido dieną

1941 metų birželio 14-oji diena amžiams įėjo į Lietuvių Tautos kančių ir aukų istoriją. Masiniais areštais ir deportacijomis į sovietines vergų darbo, bado ir mirties stovyklas Sovietų Sąjunga tada pradėjo visuotinį mūsų tautos naikinimą. Tuo vienu sykiu buvo deportuota mirčiai apie 40.000 lietuvių. Bet tai tebuvo pirmoji Sovietų Sąjungos pavergtosios Lietuvos kruviniųjų Kalvarijų stotis. Birželio 14-oji mūsų tėvynėje kartojasi kiekvieną dieną! Sovietų Sąjungos genocidinis režimas Lietuvoje jau yra sunaikinęs daugiau kaip ketvirtąją dalį visos mūsų tautos. Kas ketvirtas lietuvis yra nužudytas, nukankintas arba pasmerkta mirti. Esantieji krašte kiekvieną baimės ir nerimo dieną laukia, kada nepasotinamas NKVD molochas pareikalaus ir jų laisvės ir gyvybės aukos.

Chartos ir deklaracijos, sutartys ir tarptautiniai Sovietų Sąjungos išipareigojimai jų neapsaugoja ir neapgina. Diena dienon, metai iš metų milijonai ir dešimtys milijonų sovietinės diktatūros kankinių šaukiasi teisingumo ir išvadavimo. Bet laisvasis pasaulis tikrai yra savotiškas. Jis jaudinasi dėl nelaimės ištikto gyvulio, bet yra kurčias ir nejautrus milijonams žudomų nekaltų žmonių, milijonams kankinamų kūdikių ir senelių, milijonams našlaičių ir suardyty šeimų, milijonų kapams Komi, Kolymos, Altajaus ir kitose Sibiro ir arktikos srityse.

Laisvojo Pasaulio Lietuviai, birželio 14-oji mus ipareigoja ne tik prisiminti Sovietų Sąjungos vykdomo genocido aukas: nukankintus ar tebekankinamus mūsų artimuosius - mūsų motinas, žmonas, vyrus, vaikus, mūsų brolius, mūsų

gimines, draugus ir pažįstamus. Birželio 14-oji mus įpareigoja priminti tą mūsų tautos ir kitų Sovietų Sąjungos naikinamų tautų šurpią tragediją visam laisvajam pasauliui. Birželio 14-oji įpareigoja laisvojo pasaulio lietuvius taip šūktelti, kad kurtieji išgirstų ir aklieji praregetų, koks bailsus žmogaus ir tautų naikinimo nusikaltimas vykdomas anapus "geležinės uždangos." Birželio 14-oji ypačiai įpareigoja tuos laisvojo pasaulio lietuvius, kurie patys yra buvę anų siaubo dienų liūdytojai, kad jie tą siaubą liūdytų laisvojo pasaulio sąžinei, ir drąsintų laisvojo pasaulio valią ryžtis žmogaus ir tautų naikinimą Sovietų Sąjungoj sustabdyti.

Birželio 14-oji yra lietuvių susikaupimo ir gedulo diena. Lietuvos vėliava tepakils iki pusės stiebo ir kiekvieno lietuvių nešiojamą Vyties ar tautinių spalvų ženklą pridengs gedulo šydas. Gedulo ženklan tą dieną lietuvius neorganizuos ir nelankys pramogų.

Birželio 14-oji yra protesto diena. Protesto prieš Sovietų Sąjungos vykdomą žmogaus ir tautų naikinimą. Protesto ženklan tą dieną lietuvius badaus, reikšdamas savo solidarumą genocido aukoms.

Birželio 14-oji yra kovos diena. Priešgenocidinės kovos diena. Kovos dėl žmogaus ir tautų teisės gyventi diena. Kad ta kova su Sovietų Sąjungos vykdomu lietuvių naikinimu būtų galima vesti be atvangos ir vis platesniu mastu, birželio 14-oji įpareigoja lietuvių į tą kovą aktyviai įsijungti ir bent dalį savo tos dienos uždarbį skirti Tautos Fondui.

Laisvojo Pasaulio Lietuviai, birželio 14-oji yra mūsų tautos skausmo diena.

Tegu šis skausmas sustiprina mūsų pastangas Tėvynei išlaisvinti ir tautai išlaikyti gyvai.

Tegu šis skausmas visus laisvojo pasaulio lietuvius suriša su Tėvyneje kovojančiais ar genocidiniame ištrėmime kankinamais ir nukankintaisiais mūsų broliais į vieną gyvą ir nesunaikinamą Lietuvį Tautos Bendruomenę.

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO
KOMITETAS

Vokietija, 1950 m. gegužės 10 d.

+++++

Tautiniai tremties uždaviniai

Rašo Br. Zumeris

(Pradžia AL 10 Nr)

Užakcentuodami tautinį sąmoningumą, kaip mūsų veiklos ir pastangų išeities tašką, tuo pačiu pabrėžiame tautinį uždarumą. Šitas tautinis uždarumas - neperdetas - reikalingas išvengimui jį demoralizuojančių svetimų įtakų, t.y. tautiniam sąmoningumui kenkia bet koks svetimų vertybių suabsoliutinimas, tuo pačiu savąsias pastatant į sureletyvinimo pavojų. Norėtume pabrėžti, kad mes savųjų vertybių sureletyvinimo ir perdetu svetimųjų suabsoliutinimo atžvilgiu, tarp kitų tautybių, užimame pirmąsias vietas. Pilypas II, Aleksandro Didžiojo tėvas, yra pasakęs: "Nėra tokių mūrų, kuriuos neperliptų auksu apkrautas asilas." Mūsų atžvilgiu šitas blizgantis auksas su asilo galva yra svetimos vertybės, kurias dažnai išsileidžiame į savo tarpą mirtinai sužalodami žymiai aukštesnio mąsto savąsias vertybes.

Nesileisdami gvildenti, kiek kartais žalingos ir kokiais būdais ateina svetimos įtakos į mūsų tarpą, apsiribosime viena ryškiausia tremties gyvenime svetimų vertybių nešėja - būtent, mišrios vedybos. Gal nei viena tautybė prie svetimo židinio taip greit nenusta, kaip lietuviai. Tai liūdniausia liūdniausia faktais mūsų tautos istorija. Lietuviai sugebėjo laimėti karo metu, bet pralaimėjo taikos metu. Mūsų didvyriai nesudrebėjo karo laukuose prieš gausingus priešus, bet padėjo ginklus ir principus prieš gražų veidelį! Ir štai liūdniausias mūsų istorijos faktas: - prie svetimo židinio, svetimose pastogėse užgėso daugiau, kaip pusė lietuviškosios nacijos.

Kitas nemažiau svarbus gyvenamojo momento uždavinys yra jaunosios kartos tautinis ugdymas. Jeigu mokslo ir civilizacijos patogumų bei priemonių gali gauti aplinkumoje, tai tautinio peno ir tautinės kultūros tegali rasti tik tautinėje mūsų bendruomenėje. Todėl šia kryptimi turėtų būti stipriai atkreiptos mūsų bendruomenės, spaudos ir organizacijų akys.

Jaunas frizų tautos vadas (dabartinė Olandija) nusprendė apsikrikštyti. Jau stovėdamas vandenyje paklausė: "Kur nuejo mano protėviai po mirties?" - "Į pragarą, kaip ir visi pagonyš", atsakė vyskupas. Tada frizų vadas išlipo iš vandens ir tarė: "Kur eina mano tauta, ten ir aš einu." Niekas nereika-

lauja keisti religines vertybes į tautines, bet mums yra tautos reikalavimas, kad ant svetimos žemės užaugtų jaunoji karta, kuri ne tik vadintųsi lietuviai, bet kad jie girdėtų ir suprastų Nemuno šalies skundą ir reikale nedvejodami stotų jos reikalų sargybon. Šitokia jaunoji karta sugebės nešti sekantiems amžiams lietuvių tautos tęstinumą. Šia prasme, ne naikinančio barbaro rankose, bet sekančios kartos tautiniame sąmo-ningume glūdi mūsų tautos likimas - gy-ven-ti ar mirti...

Sekantis dalykas reikalaujantis mūsų atsakingumo yra kova už savąjį kraštą. Šita kova nėra fizine divizijų ataka, bet ji yra moralinė kova. Kas mes esame? Ko mes norime? Šitie klausimai yra moralinės kovos pagrinde. Teisingas atsakymas į šituos klausimus aplinkai, kurioje mes gyvename, yra moralinės kovos vedimas. Kiekvienas doras lietuvis privalo savo vietoje, pilkoje kasdienybėje, būti savo tautos ambasadorius, savo tautos tragedijos liūdytojas. Šito reikalauja ne tuščia savigarbą, bet būtinumą, kuriame visur ir visada, visokiais būdais ir priemonėmis, galime ikūnyti savo asmeniškai pastangas - tautos laisvės atžvilgiu. Tačiau dažnai ši pareiga praleidžiama lengvabūdiškai. Neseniai "Mūsų Pastogėje" buvo straipsnelis "Likimo Ironija", kuriame buvo kalbama apie trijų mūsų generolų pareiškimus amerikiečių spaudai apie savo laimę, kurią jie jaučia darbininko rūbuose. Nejaugi šitie generolai savo autoritetu neturejo nieko geresnio pareikšti Lietuvos nelaimės atžvilgiu milijoninių tiražų laikraščių žurnalistams, kaip tik vien konstatuoti, kad jie yra nepaprastai laimingi degraduoti ligi eilinio darbininko lygio?

Tačiau iš kitos pusės, norėdami tinkamai apie save kalbėti, turime žinoti, kas mes patys esame? Istorija byloja, kad mes, kaip tauta, nesame vargšai; o kaip asmenys - šiandienų "bosų" pastumdėliai; bet esame garbingos, kilnios ir kultūringos tautos vaikai. Lietuvių tauta yra viena seniausiųjų Europos tautų. Mūsų archeologai tvirtina, kad lietuvių tauta gyvena Baltijos pajūryje apie 2000 metų pr. Kristų. Tokiu būdu dauguma šiandieninių Europos tautų yra kūdikiai jos akyse. Mūsų kalba, rišdamasi su indo-europiečių prokalbes priešistorine senove, matė gimimą vokiečių, prancūzų, anglų kalbų. Lietuviai jau dirbo žemę, audė drobės, turėjo aukštą kultūrą ir kilnią gamtos jėgų garbinimo religiją, kada šiandieninių moderniųjų Europos valstybių plotuose slankiojo atskiros kiltys ir giminės.

Istoriniai laikai liūdiuja tai, ką rami žemdirbių tauta pajėgė per ilgus šimtmečius sukurti. Vakarų Europos Universite -

=====
 tai kartoja dar šiandien rusų ir lenkų "šaltinius", jog lietuviai pelkių ir miškų glūdumoje gyveno kaip laukiniai. Kryžiuočiai ir kalavininkai nešė šitiems užkietėjusiems pagonims Kristaus šviesą. Tik lenkų skverno isikabinę išėjome iš tamos ir akmenų gdynės. Faktai gali būti iškraipyti, bet tautos atlikti žygiai liūdija patys už save. Tautos atlikti žygiai ir darbai istorijoje kalba, kokia ta tauta yra. Mūsų istorinio saulėtekio politiniuose verpetuose ir karo audrose matome lietuvių tautą subrendusią, aukštos kultūros ir civilizacijos. Tik tokia būdama ji galėjo išsilaikyti; ir ne tik išsilaikyti, bet ir tapti vienintele efektyvia viduramžių Rytų Europos erdvės politine ir militarine jega, kuri ilgiems amžiams nulėmė šito regijono tautų likimą. Atėmis iš viduramžių lietuvių tautos vaidmenį, šiandienines Rytų Europos nebe pažintume. Niekas kitas, o tik lietuvių tautos aštuonios generacijos sulaukė ištisiems amžiams vokiečių ekspansiją ant Nemuno krantų; gi ties Juodąja jūra - plūstančius į Europą totorius. Lietuviai pajėgė kontroliuoti plačias slavų mases ir sucementuoti jas į "Pax Litvana" vienetą, ne barbariškais metodais, bet teisės ir sugyvenimo principu. Jeigu rusai ir lenkai gudų bei ukrainiečių tautosakoje nusipelnė prispaudėjų "titulą", tai lietuviai minimi, kaip žmoniškiausi valdovai ukrainiečių tautos gyvenime. Gudai nuėjo taip toli, kad tautos herbu priėmė mūsų apsuktą Vytį, o mūsų kunigaikščius laiko net savais.

Leiskime apie mus trumpai pakalbėti svetimiešiams. Objektivūs istoriniai šaltiniai sako, kad iš visų Rytinio Pabaltijo tautų tik vieni lietuviai turėjo tokią didžiulę istoriją ir sukūrė Rytų Europos teisinės kultūros šulą - Lietuvos Statutą. Jeigu lietuviai ir nieko daugiau neturėtų, o vien tik savo istoriją, tai jau pakanka įrodymo, kad pasaulio tautų tarpe turi teisę gyventi, kaip savita tauta. Vokiečių genijus Goethe pripažįsta, kad semėsi įkvėpimo iš lietuviškų liaudies dainų. Herderis savo kūrinuose iškelia lietuviškos dainos vertę ir grožį. Pasaulinio mąsto filosofas Emanuelis Kantas savo įvade į lietuvių gramatiką rašo, jog lietuviai turi karališką charakterį. Jų kalba yra raktas ne tik į filologijos, bet ir į istorijos mįslės. Garsus vokiečių filologas Schleicher'is didžiajame savo veikalė "Visuotinė Geografija" (Geographie Universelle) sako, kad jeigu tautos vertė būtų matuojama atsižvelgiant į jos kalbos grožį, tai lietuviams tektų pirmoji vieta Europos tautų tarpe.

Bendrais bruožais apžvelgę tautinius tremties reikalavimus

=====

suglaustai štai ką norėtume pasakyti:

a) Tremtis yra išvarymas iš namų į svetimą ir šaltą pasaulį.

b) Tremtinis yra amžinasis benamiš keleivis, kuris nedėkingame pasaulyje ieško kelio į namus.

c) Mūsų tremtis yra su gimtosios žemės palikimo kalte.

d) Tautiniu atžvilgiu mes išteisinami tikslai nenuilstama kova už tautos laisvę.

e) Tautinės sąmonės gyvybės išlaikymas yra svarbiausias tremties uždavinys.

f) Tautinio sąmoningumo išlaikymo atžvilgiu mes esame įpareigoti išlikti svetimoje aplinkoje tokie, kokie į ją atkeliavome.

g) Tautos gyvybės atžvilgiu nešame atsakomybę už jaunosios kartos tautinį sąmoningumą.

h) Lietuvos laisvės atžvilgiu vedama moralinė kova yra ne tik mūsų tremties esminis reikalavimas, bet ir Lietuvoje vedamos kruvinos kovos nepermaldaujamas įpareigojimas.

Gi visų mūsų reikalavimų, pareigų ir tikslų atžvilgiu turime kiekvienas žinoti - iš kur mes esame ir kur mes buvome; kai žinosime, iš kur mes esame ir kur mes buvome, tai žinosime, kas mes esame; o žinodami, kas mes esame, žinosime, kur mes turime eiti.

Pabaigai randame geriausia pakartoti Balio Sruogos mintis koncentracijos stovykloje Stutthofe: "Aš esu įkaitas už mūsų tautą ir ši auka palengvina man gyvenimą. Kokia didelė garbė kentėti už savo tautą. Ir kaip tik čia aš išmokau branginti mūsų tūkstanmetinės kultūros didybę, mūsų tautos kultūros laimėjimus. Vargšė nelaiminga mano tauta gali didžiuotis savo tūkstantmečių kultūra. Ji yra sukūrusi visai kitas garbes, išminties, kvailystės, teises sąvokas. Tradicinės lietuvių estetiškos ir etinės sąvokos man yra tapusios visko mastu. Aš didžiuojuosi kentėdamas už tokią didelę vidinę kultūrą... Mums svarbiausia: išlaikyti mūsų žmogišką vertę, išlaikyti mūsų tradicinę, etinę ir estetinę kultūrą... Likimo kvailystės mes pergyvensime".

(Pabaiga)

=====

Apie pasaulio lietuviškosios spausdės centrus

Rašo Bronys Raila

Kai 1883 metais pasirodė Basanavičiaus "Aušra", ji tada buvo vienintelis lietuviškas laikraštis pasaulyje. Bet kai pirmiesiems tautinės ir valstybinės sąmonės diegams prabrėškus, 1866 metais suskambo Kudirkos "Varpas", greit jis nebebuvo vienintelis periodinis lietuviškas žodis pasaulyje. Tuo pat metu ar netrukus ėmė rasti daugiau spaudos, leidžiamos ar Prūsų Lietuvoje ar Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Įdomus istorinis pasikartojimas: - pirmuosius moderninės lietuviškosios žadavimo šauklus likimas privertė prakalbeti už ribų tos lietuvių tautos dalies, kuri buvo rusų priespaudoje; po 60-70 metų toks pat likimas Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo šaukliais pavertė jau gausybę laikraščių visame pasaulyje, išskiriančių už ribų tos lietuvių tautos dalies, kuri vėl pateko į žmogžudišką ir tautžudišką, taigi, genocidišką tų pačių rusų priespaudą. Bet yra ir mažas skirtumas... Anuomet knygnešiai lietuvišką žodį gabenę į Lietuvą, kur buvo neduodama "anei rašto, anei druko". Šiandien tas žodis ten negali būti pro geležinę uždangą nugabenamas, bet užtat lietuviai laisvės kovotojai miškuose išleidžia nors kuklią, tačiau narsią ir kovingą spaudą.

Mums, esantiems laisvės kovų užuovėjoje, lietuviškoji spauda kaip niekad pasidarė viena iš pačių svarbiausių priemonių laisvės kovai remti ir sąčiai vienintelė jungtis lietuvibei išlaikyti ir mūsų dvasinėms bei politinėms pastangoms suderinti šiuo tokio dar niekad istorijoje nebuvusio lietuvių tautos išblaškymo tragiškuoju laikotarpiu. Kiekvienas lietuvis laikraštiniškai su šilima širdyje gali prisiminti, kad seną lietuvių tautą daugiausia spauda pašaukė ir prikėlė naujam, laisvam gyvenimui. Su virpesiu širdyje jisai turi pajauti, kad tą pati spauda vėl tapo brangiausia mūsų dvasinės giminytės reiškeja ir kad vėl ji daugiausia sutelks mūsų pastangas, išlaikys aktyvią tautinę sielą ir degins amžiną Lietuvos vaikų troškulį vėl sugrižti į laisvą tėvynę.

Todėl lietuviškąją patriotinę spaudą aš laikyčiau svarbiausiu, galingiausiu ir svarbiausiu lietuviškosios "centru" pasaulyje. Tiksliau - tąja jėga, kuri sutelkia ir sukuria tikruosius ir dinamiškuosius lietuviškosios spausdės centrus. Toje vietoje, kur pasirodys ir išsilauks gerai lietuviški laikraščiai ir

knygų leidyklos, o tai reiškia, kad drauge su tuo ten yra sąmoningų, atkaklių ir pasiaukojančių lietuvių idealistų, - bus aiškus įrodymas, kad toje vietoje jau yra didesnis ar mažesnis lietuviybės centras. Jo stiprumas, be abejo, toli gražu gali nepriklausyti nuo ten esančio fizinio lietuvių skaičiaus gausumo. "Gerai įsikūrę" materialistai, nors ir gausūs, bet netekę kovingumo dvasios, be valstybinės, o kai kada jau ir be tautinės sąmonės mūsų kraujo liūdnieji šešėliai, - nereikia jokio lietuviybės centro...

APIE VIENĄ VIENO MILIJONO MITĄ

Beieškant fizinių lietuviybės atramų, pirmiausia tektų sustoti ties Jungtinių Amerikos Valstybių lietuviais. Jau vien dėl to, kad šiuos žodžius tenka rašyti iš to krašto žemės ir ypač dėl to, kad ilgesnį laiką buvo progos iš arti stebėti vietinės lietuviybės pajėgumą.

Jeigu kalbėsime be iliuzijų, - nes tai vienintelis būdas realiai įvertinti mūsų jėgas, - tai ko skubiausiai turime žinoti, kad tasai "vienas milijonas Amerikos lietuvių", kuris dirba ir veikia Lietuvai išvaduoti, šiandien yra grynas mitas, ir nebepagrįstas mažiausiai dešimteriopai, o Lietuvos vadavimo atžvilgiu mažiausia šimteriopai.

Lietuvių kilmės amerikiečių galėtų būti gal ir netoli vieno milijono. Bet šiandien jis yra sutirpęs svetimoje jūroje ir lietuvibei žuves. Tai viena iš didžiausių ir skaudžiausių lietuvių išseivijos tragedijų. Pilnai suprasti jos priežastis ir eigą reiktų storos mokslinės knygos, o nei straipsnio. Tie lietuviai, kurie lietuviškumą ar Lietuvos valstybės idėją statė aukščiau už viską, po ano karo grįžo į Lietuvą. Kurie čia likoši, tie vis daugiau nutolo Lietuvą. Jų vaikai bent 90% nutautėjo ir veik visu šimtu procentų išaugo be lietuviškos valstybinės sąmonės. Viskas, kas ir senojoje kartoje liko lietuviška, tai tik sentimentai, kartais labai gražūs ir jautrūs, dar dažniau beveik keisti ir primityvūs.

Amerikos lietuvių didysis įnašas Lietuvos laisvės bylai skendėja 30-40 metų praeityje. Šiandien mūsų laisvinimo politika ir lietuvių kultūros ugdymas gali kliautis daugiausia keliolikos, o dažniausia vos kelių tūkstančių tautiečių aktyvia parama, ir tai pirmoje eilėje tik per pinigines aukas, kurios vis sunkiau ir šykščiau besuplaukia. Priežasčių ir visos padėties sąlygų čia neliečiu, bet manau, kad jau ateitų laikas ir apie jas šaltai ir nuogai pakalbeti.

I Ameriką jau atvyko per 18.000 naujųjų politinių emigrantų iš Lietuvos. Galima laukti, kad dar atvyks keli tūkstančiai. Tai nemaža jėga ir tai didžiausias lietuvių politinių emigrantų būrys, kuris šiuo metu gali susirinkti į vieną užsienio kraštą, - deja, be galo platų, kur atstumai nuo vienos lietuviškos "kolonijos" ligi kitos skaičiuojami per tūkstančius kilometrų. Kai jie susitvarkys, susigrupuos ir bent viena koja tvirčiau atsistos, kai savo darbą suderins su senosiomis vietos lietuviškomis pajėgomis, kurios dar nesusėję pražūti, yra visai aišku, kad lietuviybės centras Amerikoje bus pajėgiausia dominanta veikloje mūsų kovos prieš Lietuvos okupaciją ir bolševizmą. Be to, ji politiškai ir ekonomiškai patogiausiose pozicijose, nes galės veikti artimame sąlytyje su ta Amerika, kurios vaidmuo bolševikinės barbarijos sutramdymui jeigu ir nebūtų tinkamai vadovaujantis, tai neabejotinai bus lemiamas.

Aš be galo gailiuosi, tai pajausdamas iš tam tikrų apraiškų, kad mūsų naujieji imigrantai Amerikoje dar nėra savo lietuviškosios misijos, o ypač kultūrinės ir politinės misijos aukštumoje, ir kad perdidelis jų nuošimtis dar tebėra negatyviais niurzgliais ar jau stengiasi darytis ramiai tunkancio - mis bonzomis... Taip, yra daug priešasčių pasiteisinti ir pasiaiškinti. Bet tai kelias ne laisvės kovotojų, kuriems, kaip ir kareiviams, negali būti pasiaiškinimų. "Įsikūrimo sąlygos" kitur dar sunkesnes, negu Amerikoje, o visur ta buitis nepalyginama nei su Sibiru, nei su Tėvynės Golgota.

(Bus daugiau)

Julija Švabaitė-Gyliene

S V A J O N Ė

Tenai toli, per mano tėvo sodą
 Rasotom kojom žengs gaivus pavasaris.
 Ir žemė alkana gelmes atvėrus godžiai
 Surinks kiekvieną mano ašarą...
 Ir iš gelmių iškils gyvybės naujas daigas;
 Virš paradavusių tuščių plikų arimų
 Čiulbės pavasaris, degs vasara apsvaigus
 Ir derliaus išsiilgę lauks klojimai...

Tenudžiūsta mūsų dešinės, jei išsižadėsime Tavo!

G. Žemkalnis

(LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO VISUOTINO SUVAŽIAVIMO PROGA)

Liudo Dovydeno rašytame žodyje, skirtame LKF Australijos Apygardos Suvažiavimui, buvo mintis, kad šiame, atominame, amžiuje, kultūros ginklai lieka vistiek svarbiausieji. O Prof. Raulinaitis, kuris suvažiavimui pirmininkavo, savo atidaroma - jame žodyje citavo Dovydo psalmę: "Tenudžiūs a maņo dešinė, jei išsižadėčiau tavo, Jeruzole." Taip ir mes, pabrėžė Prof. Raulinaitis, neišsižadame Vilniaus, Lietuvos ir mūsų kultūros.

Tautinis instinktas, gal, pasakyčiau, tautinės savisaugos jausmas, ir iššaukė Kultūros Fondą gyveniman. Savo fizine jėga, kuri yra labai ribota ir neišpasakytai maža, jei mes ją mestumėme į dviejų pasaulių grumtynes, nieko atsiekti negalime, jei nebent tikrai baltų chrizantemų, nekrologo ir sąjungininkų gražių prisiminimo žodžių. Sakau "tikėtis", nes šio paskutiniojo pasaulinio karo istorija, kiek tai liečia, pav. Lenkiją, parodė kitką: daugiausia nukentėjęs sąjungininkas buvo parduotas. Taigi, ir mūsų svarbiausias tikslas yra išlikti tikrais lietuviais per savą, lietuvišką kultūrą. Jei būsime savo dvasioje stiprūs, jei mūsų vaikai kalbės lietuviškai, mūsų tauta liks gyva ir tenudžiūsta mūsų dešinės, jei to išsižadėsime!

Suvažiavimo darbų pradžioje pranešimus padarė Apygardos Valdybos vardu J. Glušauskas ir Revizijos Komisijos vardu Pr. Matiukas.

J. Glušauskas suglaustai paminėjo LKF Australijoje įsikūrimą ir atliktus darbus. Gimė jis anglių kasyklose, dykumoje, palapinių miestelyje. Ten pat, Leigh Creek'e, Pietų Australijoje įsiteigė ir pirmasis skyrius. Tam pradžią davė spaudoje pradėtas to klausimo kelimas ir L. Dovydeno laiškas - igaliavimas. Susidarė Organizacinis Komitetas iš Andriaus Bajorūno, G. Žemkalnio, Romo Maziliausko ir Jurgio Glušausko ir pradėjo plaukti įstojo pareiškimai. Fondo narių atsirado visur: nuo Queenslando šiaurės iki Perth'o ir šiaurės Teritorijos. 1949 m. birželio 18 d. Org. Komitetas nutarė, kad jo darbas yra atliktas ir, kadangi kitaip nebuvo galima, pravedė Apygardos Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimus korespondenciniu būdu. Iš 125 nerių balsavo 104 (83,2%). Į valdybą buvo išrinkti ir pasiskirstė pareigomis: dail. A. Rūkstelė (Adelaide) - pirmininkas, J.

Glušauskas (Adelaide) - spaudos reikalų vedėjas ir G. Žemkalnis (Maffra, Vic.) - reikalų vedėjas. Rev. Komisija: O. Matulionytė, Prof. V. Žemkalnis ir P. Matiukas. Valdybai sėkmingai dirbti labai kliudė toji aplinkybė, kad du jos nariai Adelaideje buvo ir taip jau tiek apsikrovę įvairiais visuomeniniais darbais, jog jų laikas buvo labai ribotas, gi trečiasis narys gyveno už 650 mylių. Tačiau buvo bandoma ir darbas stūmėsi į priekį. Skyrių organizavimas sekė sunkiai, nes lietuviai buvo dar labai išsisklaidę po įvairias laikinas darbovietes, prie kurių juos rišo darbo sutartis. Dėl nepastovios gyvenamos vietos iširo LKF skyrius Leigh Creek'e ir nepasisekė suorganizuoti skyrius Queenslande ir Yallourn'e (Vic.). Tvirtas skyrius įsiteigė Melbourne, o Adelaideje skyrius steigiamas, į kur yra suvažiavę per 50 LKF narių. Taip pat pradėta organizuoti visiems lietuviams prieinama biblioteka, kuri, paskelbus knygų aukojimo vajú, išaugo jau iki 200 knygų ir auga toliau. Susirišta savo laiku su LTB Švietimo Valdyba ir gauta apie 30 vadovėlių, kurių dalis yra paskolinta Adelaidės lietuvių sėkmadienio mokyklai ir visada bus skolinama visoms tolygioms mokykloms, jei joms tų vadovėlių reikės. Iš dailininko prof. V. Petravičiaus gauta dovana - apie £20 vertės jo kūrinių reprodukcijų, kurios dar turi būti išremintos ir bus galima ateityje naudoti parodose ir papuošimui lietuvių namų. Apygardos Valdybos vardu J. Glušauskas paprašė suvažiavimą sutikti su tuo, kad valdyba, nors jos kadencijos laikas dar nepasibaigęs, dėl nepatogaus geografinio išsidėstymo ir didesnio darbo našumo labai, atsistatydina.

Rev. Komisijos vardu P. Matiukas perskaitė revizijos aktą ir suvažiavimas patvirtino pajamas ir išlaidas, kurios susidarė beveik išimtinai pašto išlaidoms.

Toliau sekė prof. Vyt. Žemkalnio referatas. Jame buvo nupasakota LKF įsisteigimas Vokietijoje, nuveikti darbai, LKF tikslai, kliudymai iš šalies ir uždaviniai ateičiai.

Iš referato paaškejo, kad LKF ne tik kad nebuvo kai kurių tremtiniams vadovaujančių įstaigų ar vienos kitos partijos remiamas, bet buvo stačiai sabotuojamas. Amerikoje gi, įsisteigęs Bostone LKF skyrius ir savo lėšomis išlaikęs lituanistikos mokyklą, kurią lankė apie 70 vaikų ir dirba 5 mokytojai bei H. Kačinsko dramos studiją, pasivadino Lietuvių Kultūros Remėjais, nes privengta vartoti "fondo" žodį, kuris ten sukelia nepasitikėjimą. Gaunasi būdinga situacija: pirma, nesuprati - mas LKF idejos ir visiška tikrovės dezorientacija ir, antra, nepasitikėjimas mūsų organizacijomis, kuriose kaupiami pinigai.

Pirmąją lengviau ištaisyti: pačiai kultūrinei veiklai aktyviai pasireiškus išryškes padėtis ir orientacija. Dėl antrosios situacijos reikia labai apsimąstyti ir pasielgti taip, kad šiuo atžvilgiu mūsų LK Fondu susilauktume visišką pasitikėjimo ir nuoširdaus pritarimo visoje lietuvių visuomenėje.

Po referato sekusiose diskusijose, kuriose sveikų minčių iškėlė ir Melbourne lietuvių parapijos klebonas Kun. P. Vaseris, dalyvavęs suvažiavime svečiu, išryškėjo nuomonės ir buvo užprotokoluoti šie nutarimai:

1. LKF įstatais vadovautis visu šimtu procentų Australijoje negalima ir todėl įstatų lankstumo klausimas pavedamas svarstyti būsimajai Apygardos Valdybai, kuri, reikalui esant, susiristų su centru.

2. Viešas lietuviškas veikimas vyksta darbą derinant su kitų organizacijų veikla. Viešas lietuviškas veikimas turi būti koordinuojamas ALD, o vėliau PLBendruomenės. Graži pradžia LKF ir ALD bendradarbiavime padaryta Melbourne, kur ALD skyrius padėjo įsisteigti LKF skyriui ir vėliau jam perdavė savo kultūrinės sekcijos darbus.

Kaip Melbourne LKF skyriaus atstovas susirinkime dalyvavo ALD-jos Melbourne skyriaus pirmininkas Mioldažys.

3. Vienas iš pagrindinių LKF Australijoje tikslų - palaikyti lietuvių kalbą, mokintis ir mokyti lituanistikos, lietuviškos kultūros ir rūpintis lietuviškos individualybės ugdymu. Tam tikslui steigti ir išlaikyti arba remti lietuviškus vaikų darželius, mokyklas, ruošti paskaitas.

Renkant naują Apygardos Valdybą buvo nutarta, kad ji turi būti šiems 1950/51 metams (pradedant liepos 1 d.) renkama iš Melbourne gyvenančių LKF narių. Išrinkti buvo: Prof. Raulimaitis, p-lė D. Bortkevičiūtė, J. Kalpokas, Dr. med. Kaunas ir dail. V. Simankevičius. Kandidatais liko Br. Zumeris ir Ignas Alekna. Revizijos komisijon išrinkti: Ona Matulionytė, D. Giedraitytė ir G. Žemkalnis; kandidatai: J. Makulis ir M.G. Gudeliene. Garbės Teisman išrinkti Adelaidėje gyvenantieji teisininkas Vladas Požėla, J. Glušauskas ir Pr. Matiukas.

Svarstant klausimus ir sumanymus, dail. A. Vaičaitis iškėlė klausimą pasisakyti dėl AUSTRALIJOS LIETUVIUI LEISTI B-vės steigiamos spaustuvės. "A. Lietuvio" redaktorius J. Glušauskas tuo reikalu padarė ilgesnį pranešimą, kuriame pažymėjo, kad baigiantis lietuviškų knygų šaltiniams Vokietijoje, Australijos lietuviai netrukus atsiders be lietuviškos knygos, nes iš JAV jų negalima gauti dėl brangumo ir dėl importo varžymo iš

Gera pradžia - pusė darbo

ENTUZIASTISKAS PRITARIMAS SPAUSTUVĖS STEIGIMUI. DAUGIAU, NEGU TIKĖTASI. LAIKAS SPAUSTUVĘ STEIGTI PRIBRENĖS.

Australijos Lietuviai Leisti Bendrovė, paskelbdama paskolą lietuviškai spaustuvei organizuoti, net nesitikėjo, kad šis jos sprendimas ras tokį didelį ir nuoširdų pritarimą, ypačiai - gal turėdama galvoje, kad visi esame neturtingi. Entuziazmas, lygiai toks pat, o gal dar didesnis, kaip prieš porą metų - 1948. IX. 12 d. - "Australijos Lietuviai" pasirodžius. O tai geriausias įrodymas, kad reikalas turėtų nuosavą lietuvišką spaustuvę jau visiškai pribrendęs ir atidėliojimas būtų nusikaltimas lietuvių tautiniams ir kultūriniais interesams.

Lietuviškos spaustuvės steigimas entuziastiškai buvo sutiktas ir Lietuvių Kultūros Fondo visuotino suvažiavimo Melbourn (skait. šiame AL numeryje 10-13 psl.), kuris kviečia visus tautiečius remti šį didelį mūsų kultūrai žygį.

Pirmoji paskola atsiųsta telegrama iš Sydnejaus: "Telegrafinė perlaida penki svarai. Sveikinimai. Vyt. Doniela".

Antroji buvo Melbourno tautietė Danutė Matulaitytė, davusi £1.

Toliau jau prasidėjo plaukimas laiškų su perlaidomis, Postal Notomis ar grynais pinigais laiškuose.

Kazys Paškevičius (Melbourne), siųsdamas £1 rašo: "Labai gerai suprantu, kokią tai turi reikšmę mums, Australijos lietuviams".

Bronius Zumeris (Melbourne): "AL B-vės atsišaukimą dėl įsigijimo nuosavos spaustuvės skaičiau ir todėl skubu su savo svaru prisidėti prie šios akcijos, jausdamas ne vien tik Australijos lietuvio pareigą, bet ir pareigą savo tautos atžvilgiu. Dabartinė tikrovė reikalauja išlaikyti lietuvišką gyvybę. Tačiau gyvybė reikalauja gyvybės šaltinio. Dvasiaj trūksta lietuviško peno. Svetimoje aplinkumoje šitas penas ateina spausdinto žodžio pavidalu.

Mūsų tautos genocido akivaizdoje savo tautai garantuoti laisvę ir ateitį galime ne divizijomis ir patrankomis, bet pačiu kukliausiu būdu - kad keturių milijonų pasaulyje esančių lietuvių širdyse degtų Nemuno šalies meilė, o mintis būtų sąmoninga to krašto vargumui ir džiaugsmui. Tai spausdinto žodžio

uždavinys, kuris gimsta spaustuveje!

Tai turėdamas prieš akis atsiliėpiu į Jūsų akciją ir jei bus reikalinga - sutiksiu prisidėti žymesne parama spaustuves išigijimo reikalui."

P. Naujokaitis (Woomera West): "Siunčiu Jums £1 Postal Note. Jokių palūkanų man nereikalinga, man atrodo, kad čia yra kiekvieno rimto lietuvio pareiga kiek galint padėti lietuviškai spaudai."

J. Pečiulis (Melbourne), siunčia £1 ir linki sėkmingai įkurti lietuvių kultūros židinį.

Lionginas Pukys (Breadalbane, Vic.): "Paremdamas Jūsų didelį ir svarbų lietuvių kultūrai reikalą - išigyti nuosavą lietuvišką spaustuvę - prisiunčiu £10."

H. Surkevičius (Railton, Tas.): "Skubu su paskola, kurios ieškote. Siunčiu Money orderį £1."

Klaipėdietis lietuvis Gernardas Strėlys, siųsdamas £2, rašo: "Turiu pasakyti, kad tai yra pagirtinas dalykas, nes tik savo spauda gali mus išlaikyti prieš nutautėjimą. Būdamas Klaipėdietis šituos dalykus labai gerai žinau ir nors truputėliu noriu prie Jūsų didelio žygio prisidėti".

S. Jarembauskas (Sydney): "Džiugu matyti Jūsų pastangas tautiniame darbe. Spaustuves sąskaiton siunčiu vieną svarą."

J. Varkalis (Melungaloo, N.S.W.): "Siunčiu £5 paskolą ir linkiu geros sekmes Jūsų sumanymui".

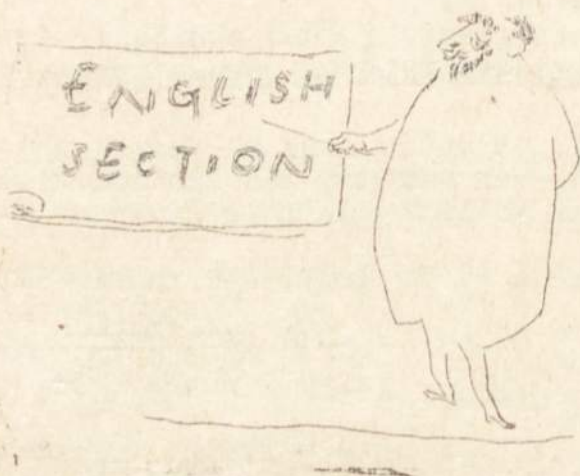
A. Narbutas (Sydney) atsiuntė £15 ir pažada dar daugiau prisidėti.

Gauta visa eilė laiškų, kuriais sveikinama iniciatyva steigti spaustuvę ir pasižadama artimiausiu laiku duoti paskolas.

Šių faktų akivaizdoje galime drąsiai pasakyti: SPAUSTUVĖ BUS! ALLB-vė randa reikalinga dar kartą pabrėžti, kad spaustuvė steigiamą Lietuvių Tautos reikalams. Ji nebus nė jokios politinės srovės ar partijos kontrolėje, tarnaus visiems lietuviams be išimties (kaip "Patria", "Sudavija" ir kt. leidyklos Vokietijoje), išskyrus tik tuos, kurių veikla nesuderinama su mūsų Tautos laisvės siekimais.

ALLB-vė kviečia visus lietuvius Australijoje savo mažesniu ar didesniu įnašu, pagal išgales, dėtis į talką. Bendromis jėgomis sukursime lietuvišką kultūros židinį - nuosavą spaustuvę!

Paskolą siųsti: Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., W. Hindmarsh, Adelaide, S. A.

THE NEW AUSTRALIAN TOURING ARTS AND CRAFTS EXHIBITION
(Information)

The Federal Director of the Arts Council of Australia has asked the Minister for Immigration to display throughout the Commonwealth, exhibitions of New Australian Art, si-

milar to the Display in Canberra during the Citizenship Convention.

To maintain the high standard of New Australian arts and crafts the Department of Immigration intends to arrange an exhibition of the very best exhibits available to be shown to the public throughout Australia.

All New Australians - artists, painters, sculptors, etchers, handicraft workers, etc., are invited individually, or in groups, to participate by sending in their suggestions, work and exhibits. Work done in Australia is particularly welcome.

A Committee composed of Australian and New Australian artists will make the selection of the exhibits. The Department of Immigration will accept full responsibility for any losses or damages; will print a catalogue with pictures, arrange the transport of the exhibits in specially built cases, and will appoint three persons in charge of the exhibition.

In the arts section, the exhibits will be displayed as individual works. In the craft section, every nationality will have a stand and the names of makers will appear in the catalogue. The exhibition will be displayed in all Capital Cities and larger centres, and it is expected that the local New Australians will assist to complete the display in their area by adding their contribution.

The exhibition will begin in June/July and will last about four months, after which time the exhibits will be returned to the owners.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

- 17 -

1950 m. gegužės 29 d.

Artists interested in this exhibition are requested to write to the Secretary, Department of Immigration, Canberra, Attention Mr. R. E. Armstrong, - before sending in their exhibits.

Vertimas - Translation

KILNOJAMOJI NAUJŪJŲ AUSTRALŲ MENO IR TAUTODAILĖS KŪRINIŲ

P A R O D A

Australijos Meno Tarybos Federalinis Direktorius kreipėsi į Imigracijos Departamentą, prašydamas suruošti Commonwealth'e Naujųjų Australų meno kūrinių parodą, panašiai, kaip buvo suruošta Canberra'oje laike Pilietybės Konvento.

Kad išlaikyti aukštą Naujųjų Australų meno ir tautodailės kūrinių standartą, Imigracijos Departamentas numato išstatyti parodoje tik pačius geriausius darbus, vertus parodyti visuomenei visoje Australijoje.

Visi Naujieji Australai - menininkai, tapytojai, skulptoriai, graviruotojai, tautodailės meno specialistai ir t.t., - kviečiami individualiai arba grupėmis dalyvauti parodoje prisiuočiant, savo nuožiūra, kūrinius bei eksponatus. Darbai, sukurti Australijoje, ypatingai pageidaujami.

Komitetas, sudarytas iš australų ir naujųjų australų menininkų, atliks eksponatų atranką. Imigracijos Departamentas imaš pilną atsakomybę už eksponatų dingimą ar sugadinimą, paruoš iliustruotą katalogą, sutvarkys eksponatų transportą specialiose dėžėse ir paskirs tris atsakingus parodos reikalingams asmenis.

Meno sekcijoje kūriniai bus parodomi kaip individualūs darbai. Tautodailės gi sekcijoje kiekviena tautybė turės atskirą skyrių ir kūrėjų vardai bus atspausdinti kataloge. Paroda bus išstatoma visose steitų sostinėse ir didesniuose centruose, ir numatoma, kad naujieji australai padės sutvarkyti parodą savo vietovėje.

Paroda prasidės birželio-liepos mėn. ir tęsis apie keturis mėnesius, po to visi eksponatai bus gražinti jų savininkams.

Menininkai, kurie suinteresuoti šia paroda, prašomi rašyti Imigracijos Departamento Sekretoriui (The Secretary, Depart -

AUSTRALIJOS LIETUVIS

- 18 -

1950 m. gegužės 29 d.

ment of Immigration, Canberra, ACT, Attention Mr. R. E. Armstrong)
- prieš siunčiant savo kūrinius.

(Originale atsakingų Imigracijos Departamento pareigūnų
parašai)

R e d a k c i j a: Lietuvius menininkus bei tautodailės dirbinių kūrėjus, ypatingai tuos, kurie dideliu pasisekimu jau turėjo savo meno kūrinių parodas (dail. Antanas Rūkštelė, Adelaide, dail. Vaclovas Ratas, Perth) ir kitus menininkus, sukūrusius vertingų darbų, prašome aktingai reprezentuoti lietuvių meną šioje parodoje. Tuoj pat susirasyti su Imigracijos Departamento Sekretoriatu ir gavus detales informacijas siųsti savo kūrinius.

H O W T O L I G H T A F I R E

(Continued)

Ethelbertha and I sat down, one each side of our cheerless hearth, and looked at one another, and thought of MacShaughnassy, until Amenda chimed in on our despair with one of those practical suggestions of hers that she occasionally threw out for us to accept or not, as we chose.

"Maybe," she said, "I'd better light it in the old way just for to-day?"

"Do, Amenda," said Ethelbertha, rising. And then she added, "I think we'll always have them lighted in the old way, Amenda, if you please".

Another time he showed us how to make coffee - according to the Arabian method. Arabia must be a very untidy country if they make coffee often over there. He dirted two saucepans, three jugs, one tablecloth, one nutmeg-grater, one hearthrug, three cups, and himself. This made coffee for two. -What would have been necessary in the case of a party, one dare not think.

That we did not like the coffee when made, MacShaughnassy attributed to our debased taste - the result of long indulgence in an inferior article. He drank both cups himself, and afterwards went home in a cab.

He had an aunt in those days, I remember, a mysterious old lady, who lived in some secluded retreat from where she wrought

incalculable mischief upon MacShaughnassy's friends. What he did not know - the one or two things that he was not an authority upon - this aunt of his knew. "No," he would say with engaging candour - "no, that is a thing I cannot advise you about myself. "But," he would add, "I'll tell you what I'll do. I'll write to my aunt and ask her." And a day or two afterwards he would call again, bringing his aunt's advice with him; and if you were young and inexperienced, or a natural born fool, you might possibly follow it...

I have not heard of MacShaughnassy's aunt lately. Possibly, one of MacShaughnassy's bosom friends has found out her address and has murdered her. If so, I should like to thank him.

EXPLANATIONS - P A A I Š K I N I M A I

to sit, sat, sat down - atsisėsti
 side (said) - šonas, pusė
 cheerless (tšylis) - liūdnas
 hearth (hāth) - ugniavietė
 looked at one another - pasižiūrėjome vienas į kitą
 to thing, thought, thought (tning, tēt) - galvoti
 until - kol
 to chime (čaim) - derinti
 despair (dispē) - nusivylimas, nusiminimas
 suggestion (sadžestšėn) - pasiūlymas, patarimas; įtaiga
 occasionally (okeiženely) - atsitiktinai
 threw out - pasiūlė; metė
 to accept - priimti
 to choose, chose, chosen (tšūz, tšouz, tšūzn) - pasirinkti
 Maybe = it may be - gal būt
 I'd = I should
 to light (lait) - uždegti, užkurti (ugni)
 to rise, rose, risen (raiz, rouz, rizn) - keltis, atsikelti
 to add - pridėti
 if you please - nereiškia: jeigu jums patinka, bet: malonėkite, prašau
 another time - kitą kartą
 to show - parodyti
 how to make coffee - kaip išvirti, pagaminti kavą
 according - pagal
 untidy (ant) - nešvarus, netvarkingas

=====

NEXT CENTURY "CRITICAL FOR AUSTRALIA"

The pressure of increasing population in Asia would make the next years a critical time for Australia and the Western world, Dr. Peter H. Karmel said last night on his arrival in Adelaide to take up his appointment of Professor of Economics at the Adelaide University.

Dr. Karmel, who is 28, succeeds Professor J. B. H. Tew. He was formerly senior lecturer in economics at the Melbourne University.

"If population trends in Europe and Asia continue as in the past, there will be an appreciable change in the distribution of the world's population within 30 or 40 years," said Dr. Karmel.

"If there is not some economic readjustment now, Asian peoples will spill out through political pressure later."

W o r d s

Century (sentšery) - šimtmetis
 critical - kritiškas
 pressure (prešė) - spaudimas
 increasing - augęs, didėjęs
 population (popjuleišen) - gyventojai, žmonės
 arrival - atvykimas
 to take up - užimti
 appointment - paskyrimas
 economics - ekonominiai mokslai
 succeed - sekti (vietą užimti)
 formerly - anksčiau, prieš tai
 to trend - krypti link
 to continue - tęsti
 appreciable - lemiantis
 change - pakitimas
 distribution - paskirstymas
 readjustment (riedžastment) - atstatymas
 spill out, spilt, spilt - išsilieti, išsiveržti

=====

AT THE BARBER'S

Barber: "Your hair is very thin, sir."

Customer: "Yes, result of too much anni Domini."

Barber: "That's no good, sir. Try a bottle of our own lotion."

W o r d s.

barber - kirpėjas

at the barber's - pas kirpėją

hair - plaukai

very - labai

thin - reti (plaukai)

customer (kasteme) - klientas

result (rizalt) - paseka, išdava

too - per (daug)

anni Domini - Viešpaties metai, atseit, pragyventų metų skaičius padaręs įtaką plaukų suretėjimui

bottle - butelis

lotion (loušen) - plaukams vanduo

ROUND ST. PAUL'S CATHEDRAL

John: "Edward, you shall solve a problem. If a man runs round St. Paul's Cathedral in one minute, how many times could he go round in an hour at the same speed?"

Edward: "Sixty times, of course."

John: "And if a woman runs round in two minutes, how times could she do it in an hour?"

Edward: "Thirty times."

John: "And if a boy runs round in a minute and a half, how many times could he do it in an hour?"

Edward: "Forty-five times."

A n s w e r:

It may seem natural that he can do it forty-five times. But you ought to reflect on this matter once more. How many times does $1\frac{1}{2}$ ($=3/2$) go into 60? You will be forced to acknowledge your mistake.

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

- 23 -

1950 m. gegužės 29 d.

 PRIVATE LETTERS

New York, April 30th, 1950.

Dear Charlie,

Yesterday I met Roberts and two of his friends from San Francisco who have been here since Easter. They promised to go with me to the "Roxy" to-morrow night, as there is a very good program. If you would care to join us we should be glad of your company. After the theater we'll go to Frascati's.

Yours sincerely
 Tom Green

New York, May 1st, 1950.

Dear Tom,

Many thanks for your invitation, which I shall be glad to accept. I have not seen Roberts since we left Harvard and have often wondered where he had got to. Come round to my rooms to tea and then we can go to the theater together.

Sincerely yours,
 Charlie Mitchell

Easter (iste:) - Velykos
 to promise (promis) - pažadėti
 to-morrow night - ryt vakare
 this night, to-night - šįvakar
 last night - vakar vakare
 program(me) - programa
 to join (džoin) - prisidėti, prisijungti
 invitation (inviteišen) - kvietimas, pakvietimas
 Harvard - garšus universitetas JAV-bėse
 wonder - stebėtis
 he has got to - jis yra (dingęs)
 to come round - užeiti, užsukti

=====

REPATRIJAVES IŠOKO Į ŠULINĮ

Vienas tremtinys Vokietijoje gavo iš Lietuvos pranešimą, iš kurio matyti, kad du jo gerai pažįstami broliai, kurie savo laiku iš Vokietijos repatrijavo į Lietuvą, susilaukė liūdno likimo. - "Pradžioje jam ir jo broliuiėjosi gerai", sakoma laiške. - "Paskui jų gyvenime turėjo įvykti kažkas nauja. Vienas iš brolių nusišovė, kitas išoko į šulinį..."

Tame pačiame pranešime minima: "mūsų keliais dažnai rieda žmonėmis prikrauti vežimai. Niekas nežino, kodėl jie išvežami. Vienas buvęs didesnio ūkio savininkas gavo iš manęs kai ko pavalgyti ir kai ką iš drabužių. Sušelptas jis pradėjo verkti".

- "Mēs su džiaugsmu apleidžiame savo neturtingą tėvynę ir noriai važiuojame į turtingas broliškas respublikas", rašoma laiškuose iš Lietuvos.

NAUJOS PILIETYBĖS

Kovo 28 d. Lietuvos TSR aukščiausios tarybos pirmininkas pasirašė dekretą, kuriuo suteikiama LTSR pilietybė "visai eilei pilietybės neturinčių asmenų". Pagal šį patvarkymą Lietuvos pilietybė suteikta visai eilei rusų kolonistų.

PAMINKLINĖ LENTA

Prie Valstybės Teatro rūmų, kuriuose 1940 m. liepos mėnesį vaidino komediją taip vadinamasis LTSR "liaudies seimas", bolševikai, minėdami bolševikinę Lietuvos metines, nutarė pritvirtinti paminklinę lentą. Šia proga Kaune ir kituose Lietuvos miestuose bus suruošta daug įvairių pramogų Lietuvoje gyvenantiems rusams ir lietuviams.

- "Lietuvos pionierius" - tokiu pavadinimu Vilniuje leidžiamas laikraštis, skirtas Lietuvos vaikų rusinimui. Laikraštis išėina lietuvių ir rusų kalbomis.

=====

Ištrauka iš "Tėvynės Balso" Nr. 24 - 1950.III.31 d.

LAIŠKAI UŽSIENYJE GYVENANTIEMS LIETUVIAMS:

Antanui Rickevičiui, gyv. Australijoje.

Jūsų laišką gavome. Spaudą ir knygas siūsime. Rašykite mums korespondencijas iš lietuvių gyvenimo Australijoje.

TRUMPOS ŽINIOS

- Žemės ūkio ministerijos rūmai Kaune atiduoti Žemės Ūkio akademijai, kuri, kaip žinome, iš Dotnuvos perkelta Kaunui.

- Asfalto fabrikas nerukus pradėsias veikti Vilniuje.

- Šachmatininkas V. Mikėnas rašo naują šachmatų vadovėlių "Šachmatų žaidimo pagrindai".

- Nauji pašto ženklai išleidžiami Maskvoje, kuriuose būsianti pavaizduota ir okupuota Lietuva. Ženklai bus paskirti tarybų Lietuvos dešimtmečiui.

- Keturi dideli Lietuvos baldų fabrikai gamina gana gražius baldus, kurie betgi tuojau iš Lietuvos išvežami į Rusiją.

- Palangos miesto kurortas šį pavasarį ruošiamas vasaravimo sezonui. Pastatyta visa eilė bolševikų vadų stovyklų ir kitokių stovyklų. Būsiąs atidarytas ir kinas. Į kurortą laukiama daug svečių iš kitų rusiškų respublikų, kurie čia lietuvių sąskaita gausią pilną išlaikymą: reikės patiems susimokėti tik už kelią. Kurortą vasaros metu nuolat lankys Kauno, Vilniaus ir Klaipėdos teatrai.

- Stud. Tadas Butkus paruošė diplominį darbą "Kolūkinės elektrinės statybos ekonominis pagrindimas".

- Aleksote, Kauno priemiestyje, bolševikinės propagandos reikalams atidarytas naujas kinas.

- Boksinių vadovėlių neseniai buvo išspausdintas Kaune.

- "Tiesos" laikraščio redakcija Vilniuje pasistatė naujus didžiulius rūmus, kuriuose tilpsią ir daugelis kitų bolševikų laikraščių redakcijų.

- Kuršėnuose įruošta viena didžiausių Lietuvoje plytinių.

=====

A R G E N T I N A

(Mūsų kor. Leonas Kančauskas)

MOTINOS DIENA LAPAMS KRINTANT

Lietuvoje Motinos Dieną šven-
davome gražiausiame pavasario
mėnesyje - Gegužyje, bet nukly-
dę į tolimąją Argentiną turime
švesti niūriausiame rudens mė-
nesyje, nors Gegužis tas pats. Kai gausiai susirinkę lietuviai
į minejimus paskęsta svajonėse apie toli esančias motinas, už
lango taip pat liūdnai stūgauja vejas draskydamas nuo medžių
pageltusius lapus. Tuo būdu susidaro liūdna nuotaika, kokia ir
tinka šią dieną.

Argentinos lietuvių kolonijose visą šį mėnesį vyksta Moti-
nos Dienos minejimai su paskaitomis, vaidinimais ir koncertais.

Pirmasis, gana gražus, minejimas įvyko gegužės 7 d. Buenos
Aires priemiestyje, Avelanedoje, kuris 8 v. 30 min. buvo pradė-
ta per radiją "Lietuvių valandėlė". Apie lietuvę motiną skaitė
paskaitą Z. Juknevičius, o po to vyko speciali programa.

10 v. 30 min. Aušros Vartų parapijos bažnyčioje buvo atlai-
kytos pamaldos už motinas. 17 val. parapijos salėje įvyko mi-
nejimas su paskaitomis ir gražiu vaidinimu. Gana vykusiai su-
vaidinta dviejų veiksmų rašytojo Gerharčo Hauptmano drama "Ha-
nelė", kurią režisavo aktorė B. Kerbelienė.

Gegužės 14 d. 16 val. Buenos Aires Lietuvių Klube įvyko "A.
Lietuvių Balso" surengtas Motinos Dienos minejimas. Paskaitą
skaitė aktorė B. Kerbelienė, o meninę dalį išpildė pianistė
Eleonora Martinėnaitė, smuik. E. P. Kuprevičiūtė akomp. pian. A.
Kuprevičiui, dainininkės: M. Narbutienė, O. Ožinskiene ir M. Za-
vickienė, akomponuojant muz. Ig. Andrijauskui. Leonas Kančaus-
kas skaitė jautrų savo kūrybos "Laišką Motinai" ir 8 metų akor-
deonistas R. Mušketa, pagrodamas keletą lietuviškų liaudies
dainelių.

Motinos Dienos minejimai įvyko ir kitose Buenos Aires pro-
vincijos vietose.

900-tasis ALB NUMERIS.

Gegužės 11 dieną pasaulį išvydo 900-tasis "Argentinos Lie-
tuvių Balso" numeris, kuriame telpa gausiai rašinių ir skirtų
šiai progai ir daugelis sveikinimų.

Žvelgiant į pirmuosius rotatoriumi spausdintus ir dabar jau

savoje spaustuvėje spausdinamus numerius matos didelis skirtumas. Spaudos darbo bitės, redaktorius K. Norkus ir leidėjas P. Ožinskas per 23 metus nepaprastai daug nuveikė lietuviškos spaudos bare išsivijoje.

Daug jie kovojo su įvairiais spaudos kenkėjais, kurių daugiausia atsiranda iš pavydo. Visas kliūtis nugaleti jiems daug padėjo pasirinktas demokratinis kelias, kuriuo ir dabar eina. Tik dėl to Argentinos valdžios įstaigose "A.L.Balsas" įsigijo gerą autoritetą ir dabar daug kam lietuvių gali lengviau padėti sutvarkyti įvairius reikalus.

AL REDAKCIJA: 900-tojo ALB proga, jo redaktoriui K. Norkui, leidėjui P. Ožinskiui ir visam redakcijos štabui linkime nenuilstamai nešti nelengvą lietuviškos spaudos maštą tolimoje Argentinoje ir kovoti už Tiesos, Gėrio ir Žmoniškumo idealus mūsų Tėvynės labui.

... KAD NETURIME RAITELIŲ PULKO IŠKILMINGAM POSEDŽIUI PAGERBTI

"Lietuvis" Nr.11, minėdamas 1920 m. kovo 20 d. iškilmingą Mažosios Lietuvos atstovų į Valstybės Tarybą priėmimą, strapsni užbaigia: "Kaip matome, prieš 30 metų Didžiosios ir Mažosios Lietuvos gyventojams nebuvo sunku susikalbėti. Tiesa, tolimesnė įvykių raida gal ir nebuvo tokia, kokia-galejo būti. Kartais būdavo daugiau domimasi abiejų kraštų skirtumais, negu bendrais požymiais... ir šiandien atsidūreme bene toliau vieni nuo kitų, negu prieš 30 metų. Silpnas buvusios Valstybės Tarybos šėselis - VLIKas iki šiol nesugebejo surasti laimingos formulės, leidžiančios jį priimti Mažosios Lietuvos Tarybos atstovą. Gal tai todėl, kad šiandieną neturime specialaus traukinio tarp Mažeikių ir Bajorų, gal dėl to, kad neturime raitelių pulko iškilmingam posedžiui pagerbti? Ar todėl, kad partijų atstovai be savo siaurų interesų nieko kito nemato?"

Anuometiniai atstovai Lietuvos Valstybės Taryboje buvo: Dr. Vilius Gaigalaitis, ūkininkai Jurgis Streikis, Kristupas Lekšas ir Martynas Jankus.

J. N.

- Balandžio mėnesį baigė savo darbą Šv. Sosto Deleгатūros leidykla "Lux". Jos vyriausias reikalų tvarkytojas ir direktorius Kan. P. Juknevičius išvyko į JAV.

- Keletą metų veikusi Memmingeno lietuvių gimnazija dėl mokytojų ir mokinių sumažėjimo balandžio mėnesį baigė savo darbą.

pastarasis visokioms linksmybėms paliko 364 dienas metuose. Tikrai, ir linksmiausias tautietis šį dienų skaičių savanoriškai susimąžina mažiausiai dviem trečdaliais. Bet jeigu kiekvienos šventės proga, taip sau ant seilės užėjusiu tonu ir žodžiais pradėsime šaukti net patį Dievą iš dangaus dėl išgeriamo stiklo "stipresniosios", tai atrodytume arba nesveikais keistuo - liais arba Dievo vardo spekuliantais, kuriems tas pats Dievas, kaip anuomet Jeruzolimoje, bizūną paims.

Skaičiau apie Velykų pobūvius įvykusius Adelaidėje, Melburne ir kitur. Viskas praėję be isterikos žymių. K. Mieldažys iš Melbourne rašo: "Laikydami lietuviškų papročių Melbourne lietuviai nešoko gavėnios metu." J. Kalvaitis iš Adelaidės: "Gaila, kad į tokius pobūvius susirenka nedidelis skaičius tautiečių, ir tuo pačiu parodoma, jog lietuviški reikalai nustumiami antron eilėn." Woomeiros lietuviai (deja, nesilaikydami lietuviškų subatvakarių papročių!) nešoka tiek ilgai, kiek gyvena Woomeiroje. Kaip šoksi, kad vyrai 66, moteris - 1. Kodėl "Woomeiros Aidai" užriko ant visos Australijos lietuvių šventuosius, kenčiančius ir mirštančius pagalbon šaukiančiu balsu - tikrai neaišku. Isterika, neapykanta sau pačiam ar stoka gero tono į visuomenę išeiti? Tegu ir po "geležine uždanga" pasislėpusi autorių sprendžiu esant kaimynu iš Woomeiros (kam šviesos bijoti!). Taigi, visus Woomeiroje pažįstu, bet nė vieno nemačiau nei Velykų šventėse nei Kančios savaitėje pelenais galvą pasibarščiusio. Jie turėjo pagal visus lietuviškus papročius paruoštą Velykų stalą. Margučiai rūtelėmis buvo papuošti!

Peršasi nemaloni mintis: arba ano rašinėlio autorius neapkenčia lietuviškų subuvimų ir lietuviškų papročių, arba jis ir Velykas palaikė Kančios savaitę, kaip tas Sovietų Azijos gyventojas, dar 1929 metais garbinęs carą. Negaliu tvirtinti, kad nė vienas tautietis Australijoje Kančios savaitę neišgerė nė butelio alaus, bet tas dar neduoda pagrindo prabilti į visos Australijos lietuvius tokiu griausmingu Mykolo Arkangelo balsu apie Kančios ir patriotizmo prasmę.

Taigi. Sustokime ir pagalvokime.

Viltis Petruškevičienė

A D E L A I D E

- 1950.IV.22 d. Adelaidėje įsikūrė Lietuvos Teisininkų Draugijos Užsienyje Australijos skyrius.

Skyriaus Valdybą sudaro: V. Požėla - pirm., J. Kalvaitis - sekr. ir B. Plokštis - išd. Skyrius šiuo tarpu susideda iš 15

narių, kurių tarpe 3 net iš tolimo Sydnejaus.

Steigiamasis susirinkimas, kuriame dalyvavo 12 teisininkų, be kito kę nutarė:

1, Mokėti po 1 šil. kas mėnuo.

2, Kas mėnuo rinktis einamiems reikalams svarstyti, paruošus tam atvejui pranešimus. Pirmajame pobūvyje nagrinėti skyriaus veiklos programą. Be to, kiek aplinkybes leis, kelti sąvybės vakarelius, duodant saviškiams progos gauti kontakto savo tarpe.

3, Užmegsti ryšius su atitinkamomis australų visuomenės, kultūros ir advokatūros organizacijomis.

4, Ruošti artimiausioje atėityje, pavedant atskiriems nariams, referatus iš D.P. teisės klausimų: darbo, turto, šeimos, paskolų ir kt.

5, Teikti bendruomenei teisinę pagalbą.

Skyriaus Valdybos adresas: Mr. V. Požėla, 154 Drayton Street, Adelaide-Bowden, S. A. Juo prašoma kreiptis visais teisininkų draugijos reikalais.

V. P.

- Gegužės 18 d. Lietuvių Sporto Klubo "Vytis" krepšininkai žaidė Pietų Australijos pirmenybių rungtynes su estais ir laimėjo 51:39 (22:17), o gegužės 25 d. su YMCA (latviais) ir laimėjo 36:34 (20:12).

Po 4 rungtynių turi 8 taškus ir santykį 186:116.

JuRa

- Adelaidės liet. teatro grupė vėl dirba. Po ilgesnės pertraukos, režisuojant Pauliui Rūteniui, mūsų teatralai vėl yra darbo įkarštyje. Birželio 2 ir 3 d.d. tikisi vėl pastatyti atnaujintą "Pirmąjį Skambutį", o toliau P. Rūtenis yra numatęs pastatyti visą eilę kity lietuviškų veikalų, pirmon eilen "Buhalterijos klaidą" ir "Živilę".

- Tautinių šokių sambūris su dideliu pasisekimu dalyvavo savo 22-me pasirodyme IV.29 d. Adelaidės Mokytojų Seminarijos surengtame pobūvyje. Po programos mūsų šokejai išmokė būsimuosius australų mokytojus šokti "Noriu miego" ir "Polką su ragučiais" ir dėl to susilaukė ovacijų.

V. Tupikas

MELBOURNO SPORTO KLUBO IŠKILA Į GEELONGA

Klubo Valdyba, susirišusi su Geelongo A.L.D-jos Valdyba, nutarė organizuoti birželio 4 d. įdomią kultūrinę iškylą į Geelongą. Kaip žinoma, Geelongas yra antras iš eilės didžiau-

šias Viktorijos miestas, kurios pajūrys yra pats gražiausias Viktorijoje. Geelonge šiuo metu gyvena arti 150 lietuvių ir diena iš dienos jų skaičius, dėl gerų gyvenimo sąlygų, vis kyla. Iš Melbourne išvykstama autobusais anksti rytą. Kadangi iškila vyksta sekmadienį, numatoma pirmiausia dalyvauti lietuviškose pamaldose, kuriose mišias sugiedoti pažadejo Melbourne lietuvių mišrus choras. Po pamaldų, ALD Geelongo Skyriaus valdyba ruošia bendrus pietus ir po pietų numatoma organizuoti aplankyti Geelongo meno muziejų. Aplankius muziejų visi iškilos dalyviai laisvai numatę apžiūrėti miestą, kuris savo taisyklingomis, tiesiomis gatvėmis tiesiai veda keleivių į jūrą ir į gražųjį pajūrį. 5 val. vakaro projektuojama organizuoti pobuvį, per kurį Geelongo lietuviškoji visuomenė turės progos susipažinti su Melbourne i lietuvišais sportininkais ir pamatyti šokant Melbourne tautinių šokių grupę, kuri, vadovaujant J. Petrašiūnui, yra padarisui didelę pažangą ir per paskutinius savo pasirodymus yra išsigijusi gražių įvertinimų. A.L.D. Melbourne Skyr. Valdyba pažadejo šiam pobuviui atsiųsti iš Melbourne lietuvių orkestrą, kuris paskutiniu laiku savo muzika smagina tautiečius per A.L.D.-jos ruošiamus šokių vakarus. 10 val. vakaro numato melbourniš-kiai apšviesti Geelongą, išvykstant autobusais į namus, nes po trumpos nakties vėl ateis pirmadienis, kada kiekvienas vėl įsijungs į pilkąją kasdienybę.

Sioji iškila vėl įrašys gražų puslapį į Melb. Liet. Sporto Klubo gražiųjų parengimų knygą. B.

SOMERS (vic.)

Gegužės 10 d. Somers'e šeimų stovykloje lankėsi pirmą kartą lietuvių katalikų Kun. Vaseris iš Melbourne. Vakare buvo gegužinės pamaldos su pamokslu, per kurį kunigas ragino pasimelsti už motiną Tėvynę ir už lietuves motinas, kurios neturi teisės viešai dalyvauti gegužinėse pamaldose.

Mūsų brolių latvių kunigai jau nuo anksčiau šioje stovykloje organizuoja evangelikų pamaldas. Kadangi evangelikų liuterionių giesmių melodijos (žymesniųjų) tos pačios, tai tą pačią giesmę kartu gieda latviai latviškai, lietuviai lietuviškai, estai estiškai ir kiti vokiškai. Pamokslai sakomi latviškai ir vokiškai.

Buvo atsiklausta, ar kitų tautybių evangelikai nenorėtų atsiskirti nuo latvių ir turėti pamaldas atskirai. Dauguma pageidavo neatsiskirti.

J. N.

PANAIKINAMAS DRAUDIMAS PAR- DAVINĖTI GRIETINĘ.

Prakybės ministeris paskelbė, kad draudimas par-davinėti vartotojams grietinę panaikinamas, nes D. Britanijoje padidejo sviesto tiekimas iš Europos kontinento.

Dėl sviesto normavimo panaikinimo ministeris pa-reiškęs, kad tuo tarpu šis klausimas dar nėra aiškus, reikia išaiškinti jo produkciją ir galimą vartojimo padidėjimą.

PAGALBA AZIJAI

Britų Commonwealth'o konferencija, posėdžiavusi Sydnėjuje, susprendė suteikti Pietryčių Azijos tautoms pagalbą, kurios vykdymas per tris metus kainuosiąs £10.500.000. Šios pagalbos tikslas - pakelti tų tautų gyvenimo standartą ir sustiprinti jas militariškai, kad jos galėtų sėkmingiau kovoti prieš komunizmą.

KOVA DĖL ANTIKOMUNISTINIO ĮSTATYMO.

Antikomunistinis įstatymas jau priimtas visais trimis skai-tymais parlamente, tačiau kliūva Senate, kuriame daugumą turi Darbo Partija. Darbo Partija taip pat pritaria įstatymui, bet nepitaria klauzulei dabartineje redakcijoje, pagal kurią kas nors gali būti pripažintas komunistu, nes ta klauzulė yra tokia, kad pagal ją galima pripažinti komunistu, norint, ir bet kurį aktyvesnį Darbo Partijos narį.

Visi komunistų bandymai išsaukti protesto streikus ryšy su įstatymo priėmimu visiškai nepavyko. Atrodo, kad ir dide-lė dauguma darbininkų pritaria įstatymui.

SIEKIAMA PAGYVINTI PREKYBĄ SU PRANCŪZIJA

Prancūzijos prekybinė delegacija atvyko į Australiją, kurios tikslas pagyvinti tarp abiejų šalių prekybinius santykius, ku-rie po šio karo smarkiai sumenkejo.

Prancūzija norėtų įvežti į Australiją savo kosmetikos bei kitokius liuksuso gaminius, o taip pat pristatyti užtvankoms, uostams bei fabrikams įrengimų. Mainais norėtų gauti vilnos, odos ir kt. gaminių.

"DIDŽIŪJŲ" KONFERENCIJOS REZULTATAI.

Gegužės mėn. viduryje posėdžiavusi Londone "Trijų Didžiųjų" (JAV, Did. Britanijos ir Prancūzijos užs. reik. ministrai) konferencija, vėliau gi 12-os Atlanto Pakto dalyvių konferencija, paskelbė savo nutarimus.

Gal vienas svarbiausių - priimti Vokietiją į laisvųjų tautų tarpą. Tai reiškia, kad Vokietijos politinė ir militarinė galia pamažu turinti

būti atstatyta ir ji įgysianti vis svarbesnę reikšmę Europos ir pasaulio politinių problemų sprendime. Nors Prancūzija ir prieštaraujanti Vokietijos atstatymui, bet įvykių logika reikalauja, kad Vokietija turi būti atstatyta. Ta logika neina iš kieno nors sentimentų, bet ją diktuoja Kremliaus agresiniai planai.

Sis "Didžiųjų" nutarimas ypatingai palankiai buvo sutiktas, savaime suprantama, Vokietijoje. Ministeris pirm. Dr. Adenauer ta proga pareiškęs: "Šis sprendimas Vokietijos reikalų turėtų būti sveikinamas su pasitenkinimu plačiuosiuose vokiečių masių sluoksniuose."

"Aš džiaugiuosi, kad konferencija ėjo mums taip palankia kryptimi. Aš esu įsitikinęs, kad sprendimą seks realūs rezultatai jau artimiausioje ateityje."

Antras "Didžiųjų" konferencijos būdingas sprendimas - sudaryti aukštąją Atlanto Pakto karinių problemų vykdymui karo vadovybę Londone. Narius į tą vadovybę turincios paskirti Atlanto pakto valstybių vyriausybės kiek tik galima greičiau, kad ji, vadovybė, gautų tuoj pat spręsti visas degančias problemas, išplaukiančias iš laiko reikalavimų.

Šios karo vadovybės šefas dar nėra paskirtas, bet manoma, kad juo būsiąs kuris nors JAV žymus karo vadas.

Konferencija, apskritai, praėjo ženkle "stiprinti, derinti, organizuoti, ginkluoti ir t.t." visas jėgas galimai Sov. Sąjungos agresijai atremti, nes padėtis esanti neperšviesiausia.

Visos šios konferencijos ir pasirengimai rodo, kad riedama,

ir gana sparčiai, į trečiąjį pasaulinį karą, kuris dabar būsiąs ne dėl teritorijų ar sostų, bet ideologinės karas, karas tarp komunizmo ir kapitalizmo.

JAV PAREIGŪNAI SUSIRŪPINĖ.

Aukštieji JAV karo pareigūnai pareiškė savo didelį susirūpinimą dėl to, kad tarptautinė padėtis diena iš dienos blogėjanti. Šaltasis karas nepageidaujamai šyla.

Yra gerai žinoma, kad Sov. Rusija statanti 3 po 40.000 tonų kovos laivus, modernizuojanti 3 iš vokiečių paimtus sunkiuosius kreiserius ir statanti 40 naikintojų, aprūpintų raketų šaudymo artilerija.

Esą, JAV šiuo metu mažiau pasiruošusios karui, negu Pearl Harbor užpuolimo metu.

JAV karo ministeris Mr. Johnson atvirai pareiškęs: "Nors aš jaučiu, kad karas dar nėra čia pat, tačiau mes suprantame, kad atsitiktinas vienas arba keli incidentai gali ištumti mus į karą".

"Mes norime išvengti karo, ir mes nesame vieninteliai, kurie to siekia Europoje, tačiau bent kurioje pasaulio dalyje įvykęs incidentas gali iššaukti karą".

PRATĖSTAS KARINĖS PRIEVOLĖS ĮSTATYMAS

JAV Atstovų Rūmai nusprendė ir toliau registruoti karo tarnybai vyrus 18 - 26 metų amžiaus. Karo tarnybos įstatymas, kurio galiojimas turėjo baigtis birželio mėnesį, pratęstas dar 2 metams.

ĮTEMPIMAS VOKIETIJOJE.

Vakarų Vokietijos ministeris pirmininkas Dr. Adenauer įspėjo, kad jeigu JAV ir Sov. Rusijos įtempimas nesumažėsias, jis gali vieną dieną "sprogti" ir sunaikinti Europą.

Pavojaus išvengimui, kaip pareiškęs Dr. Adenauer, esą reikalinga, kad Vokietija būtų priimta į Europos Jungtinės Tautos ir, būdama stipri jėga tarp Vakarų ir Rytų, galėtų aktingai remti taikos siekimą. "Šis klausimas šiuo metu yra pats svarbiausias. Jeigu Vokietija būsianti atstumta iš Europos Tautų Tarybos, tai labiausia triumfuosianti Sov. Rusija", pareiškė Dr. Adenauer.

Vokietijos karinės galios atstatymui ypatingai prieštaraujanti Prancūzija.

TIK AŠAROS BELIKO...

UN'o generalinis sekretorius Trygve Lie, kaip žinome, lankėsi Maskvoje, ieškodamas pas Staliną taikos. Gegužės 25 d. pagaliau laimingai grįžo į New Yorką. Jį pasitikusiems UN'o personalo nariams jis, su ašaromis akyse, pareiškęs: "Europa, tiek Rytai tiek Vakarai, nori taikos. Šaltojo karo daugiau neturi būti. Laikas pašalins priežastis, dėl kurių šaltasis karas egzistuoja."

T. Lie toliau pareiškęs, kad jis neparvežęs jokio pasiūlymo Prez. Trumanui, bet jis palikęs eilę memorandumų vyriausyboms tų šalių, per kurias jis keliavęs. Jis tikėjosi, kad po kelių mėnesių išryškėsia jo misijos, kuri buvo skirta tik "išsiaiškinti atmosferos", rezultatai ir atnešianti teigiamus vaisius.

Jo nuomone, šaltasis karas negalijs ilgiau tęstis, nes juo toliau, juo labiau jis grėsia "sušilti".

Staliną ir kitus jo sebrus jis radęs gerame sveikatos stovyje ir "kietus".

Labai gaila, kad UN'o generalinis sekretorius neturėjo progos pamatyti ištisus tautų kapus bei vergų stovyklas, tuo atveju jis būtų galėjęs apsiverkti ten pat.

Oficialiuose Vašingtono sluoksniuose šiai jo misijai ne-skiriama jokios reikšmės.

BERLYNE NERAMU.

Senai planuotos komunistinės vokiečių jaunimo demonstracijos Berlyne prasidėjo gegužės 27 dieną. Į Berlyną visais keliais rusai sugabeno apie 400.000 vokiečių jaunimo.

Programa prasidėjo 12-os valandų trukšiančiais koncertais ir sporto mankštomis, kurių metu demonstrantai, rusų politrukų vadovaujami, šaukia "valio Stalinui".

Ryšy su demonstracijomis bijomasi, kad gali būti daromas bandymas "okupuoti" visą Berlyną ir Vakarų sąjungininkus išprašyti lauk.

JAV karo vadovybė Berlyne atšaukė visas atostogas kariams, o Britų šarvuočiai užima atitinkamas pozicijas galimų netikėtumų atvejui.

Tuo tarpu nėra žinių, kuo baigsis ši senai suplanuota komunistų demonstracija.

Parašiteje

Rašo R. MARIUS

po truputį, deja. Tačiau pastarojo suvažiavimo nuotaika leidžia manyti, kad tas "truputį" greitai išvirs į platų, dinamišką ir visus apimantį barą. Juk kultūriniais ir tik kultūriniais ginklais mes tegalėsime išlaisvinti save ir mūsų tėvų kraštą. Ir jeigu mes rastume priemonių Kultūros Fondui sukaupti didesnių medžiaginių resursų, lietuviškoji Australija išbūjotų ir nebebūtų pagrindo peštis dėl "kompetencijų", siuntinėti nieko nesakančius aplinkraščius arba panikiškai save girti - kitus peikti. Kultūros Fondas pirmoje eilėje kultūrinis mus, o kokia gi gali būti didesnė dovana Lietuvai, kaip Vakary kultūros tauta?

O SPAUSTUVĖS REIKIA! Reakcija po "A.L." spaustuvės paškolos vėjais pradžios tikrai buvo gyva. Abejingumo beveik nėra. Arba entuziastingai pritariama, arba, dažnai dar entuzijas - tiškiau... kritikuoja. Pagrindinė kritikos tezė: ar galima privačiai bendrovei ir privačiam laikraščiui pasitikėti ir suteikti visuomeninę paskolą? Klausimas, kaip matome, principinis. Apie tai "A.L." jau buvo rašoma, tikiu, kad rašantieji pasisakys ir ateityje. Tik paradoksų beieškant norisi užsiminti apie nugirstas sugestijas. Sakoma, į redakciją reiktų priimti visų mūsų partijų atstovus. Man tekyla du klausimai:

- 1) kas tam miniatiūriniam VLIKui mokės algas? ir
 - 2) kokių galų mums dar vienas barimosi forumas reikalingas?
- O spaustuvės vistiek reikia!

MELBOURNO TAUTIEČIAI NEBLOGAI KURIASI. Retas iš baigusiųjų sutartis ir pusėtinai mokančių anglų kalbą neiškilo iš jį darbo sutarties metu supusios aplinkos. Štai ką mano informatoriai raportuoja: geležinkelių valdyboje lietuvis valdininkauja, vienas architektas dirba savo srityje, lietuvis yra nemažo fabriko menažerio pavaduotoju, viena po kitos kuriasi savistovios lietuviškos įmonės... visko juk neišvardinsi. Pasirodo, kad sumanumu, inteligencija ir taktu galima pralaužti ir konservatyvų vietinės visuomenės kiautą ir neutralizuoti garsų britų posakį: "Do not trust foreigners!"

KRUTAMA, GERBIAMIEJI, KRUTAMA! PIRMESNIUOSIUOSE PUSLAPIUOSE JAU SKAI-TĖTĖ APIE KULTŪROS FONDO SUVAŽIA-VIMĄ MELBOURNE. IR NEPAFRASTAI DŽIUGU, KAD ŠITA GYVYBINĖ MŪSŲ, POLITINIŲ EMIGRANTŲ ORGANIZACIJA PO TRUPUTĮ PRADEDA VAŽIUOTI. TIK

PIRMAS SKAMBUTIS SUSKAMBĖS ANTRĄ KARTĄ. Iš skelbimų, tur būt, pastebėjote, kad jis bus vaidinamas birželio 2 ir 3 d.d. Sėkmės! Teko nugirsti, kad mūsų vaidintojai ruošiasi statyti Alanto "Buhalterijos klaidą" ir, gal būt, A. Škemos "Živilę". Sėkmės!

NAMUS STATYTI NORI SIDNEJAUS LIETUVIAI (kaip: supratau) Australijos lietuvių pinigais. Nežinau, gal aš ir klystu, bet man atrodo, kad sau namų už Australijos lietuvių pinigus norėtų ir Melbourne lietuviai, ir Perth'o, ir Brisbanės. Jiems tik, žinoma, sunkiau: jie neturi savo spaudos organų, per kuriuos praveisti propagandą rinkliavos naudai...

Ir kodėl Australijos lietuviai turėtų pasistatyti namus kaip tik Sidnejuje? Numanu: priežasčių galėtų būti įvairiausių. Sakykim, kadangi Sidnejus yra didžiausias miestas Commonwealth'e. Arba, kad Sidnejuje yra ir King's Cross'as, kuris labiau už bet kokią kitą vietovę Australijoje primena Europą. Arba, kad Sidnejuje pragyvenimo kaštai yra visoje Australijoje aukščiausi? Šitos visos priežastys nėra labai rimtos ir man regis, kad eventualiu atveju Australijos lietuvių namai teturėtų būti statomi natūraliame lietuviškosios Australijos centre. Ar Sidnejus tokiu centru yra? Formaliai, gal ir taip, nes Sidnejuje yra leidžiami 2 lietuviški laikraščiai ir yra susibūrusi AID Centro Valdyba. Tačiau ar to pakanka? Ar iš centro neturėtų eiti inspiracija, skatinimai, pavyzdžiai - ir nebūtinai vien tiktai kabinetine prasme? Ar c e n t r a s neturėtų būti taip pat ir veikimo centras, ne tik vadovavimo?

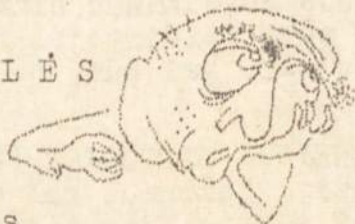
Jeigu manęs kas paklaustų, kur - mano nuomone - turėtų būti lietuviškosios Australijos centras, aš atsakyčiau: Melbourne, nes (1) M. yra geografinis centras ir (2) M. lietuviai savo iniciatyva, savo pionieriška ir vis neužgęstančia dvasia yra išvarę pirmaujančią (net ir prieš Sidnejų!) vagą lietuviškame kultūriniai-visuomeniniame darbe. Kitas kandidatas į centrą, gal būt, galėtų būti ir Adelaide, tačiau kadangi pats čia gyvenu, jos piršti nedrįstu.

O namų reikia ne tik centrui, bet ir kiekvienai didesnei (ir veiklesnei!) lietuviškai visuomenei. Nes jeigu, sakykim, aš norėsiu pasikalbėti apie krepšinių su melbourniečiu L. Baltrūnu, tai būtų truputį keista paskirti pasimatymą Sidnejaus lietuvių namuose. Beveik truputį fantastiška, nors ir atomi-niame amžiuje.

+++++

GERVAZO

M A U K E L Ė S

nenuolatinis

K A M P E L I S

V a ž i u o j u

M E L B O U R N A N

(pagal dainušką
"Per varlynės ulytė-
lę) - - - - -

Per kasyklų purvynėlių
Čiudra la la la
Kasdien braidau ligi kelių
Vai kukū, vai la la.
Vienuma jau įkyrėjo,
Kaip tos liūtys, kaip tie vėjai.
Jau užteks dirbt šitoj vietoj
Reik pasižvalgyt po svieta.
Tad važiuoju į Melbourną
Prablaivyti galvą durną.
Ten visi laimingi tampa
Baras ant kiekvieno kampo...
Pirksiu namą kartoninį,
Įsigysiu gaspadinę.
Nebegersiu tiek daug plonko
Ten parduoda alų bonkom.

Ten tautiečiai rengia šokius.
Nuotaikos tenai kitokios.

Vyrai, atidėję kortas,
Smarkiai veržiasi į sportą.

Tiktai sesių skaičius menkas,
Ir jos baisiai vyrus renkas.

Bet tuščia jų! Naktį, dieną,
Aš vistiek nebūsiu vienas.

Kai tuščia liks piniginė,
Vėl sugrišiu palapinen.

Ėmęs kirką, kastuvėlių,
Vėl braidysiu purvynėlių.

Vėl čia bosai merks man akį,
"Havaju" dažnai pasakę.

Ir po darbo kvies į barą,
Žinoma, už mano svarą.

PASIKEITĖ ROLĖS - Senesnės kartos rusas, švęsdamas 30-sias
revoliucijos sukaktuves, skundžiasi žmonai:

- Ech, Evdokija, jau trisdešimt metų, kai mes nuvertėm carą,
kurio gadynėje kasmet pasipjaudavom po paršelių, o dabar...

- Nenusimink, Semion Semionovič, dabar mes paršeliai.

("Nemunas")

DĖMESIO BESIRUOŠIANTIEMS I MOTE-
RYSTĖ... Tik-ką gauta -

Pulgio Andriušio - VABALŲ VESTUVĖS.
Gausiai iliustruotos. Tinka dideliems ir mažiems. Kaina vos . 6/3

Vėl gauta K. Pelėkio
GENOCIDE, triguba Lietuvos tragedija, dokumentuota. Kaina . . 15/6
V.K.Jonyno MONOGRAFIJA, so jo kūrinių reprodukcijomis. Meniškas leidinys 15/6

EGLUTĖ, 2, 3 ir 4 Nr.Nr gauti. Redaktorius Bernardas Braz-
žionis. Nepamainoma dovana mūsų mažiesiems. Gausiai iliustruota. Kaina vieno numerio 3/0

Užsakymus siųsti: Australijos Lietuvis, 35 Cator St., W.Hindmarsh, Adelaide, S.A.

PADĖKOS LAIŠKAS.

Gerb. p. Simuti !

Tikrai esu Jums be galo dėkingas už man persiuntinėjimą gautų laiškų ir laikraščių iš Brazilijos, gaunamų senu adresu, kurie vis dar užklysta į Bunbury, W.A.

Gavau laikraščius, laiškus ir laišką su čekiu. Mano dabartinis adresas yra toks: J. Jonaitis, c/o Ex.Gang 114F, Marulan, N.S.W.

J. Jonaitis

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Marijai Medeišienei - 8 šil. iš Melbourne taip pat gavome. Prenumerata apmoketa iki 1951 m. balandžio 1 d. Jūs tapote pirmąja prenumeratore 1951 metams!

M. Bulakienei - Iki metų pabaigos dar reikėtų damokėti 5 šil. Adresą pataiseme.

AUSTRALIJOS LIETUVIUI pastorinti
J. Uknevičius 2/0
S. J. 8/4
Nuoširdus ačiū! Storinsime....

P a i e š k o m a s
JONAS DAUBARIS, s.Ciprijono,
iš Židikų v. Mažeikių apskr.
(Vokiet.gyvenęs Bambergo st.)
Atsiliepti: B. Petkevičius
Herbert St., Mornington, Vic.

Didžiai ir nenuilstamai Lietuvoje ir trentyje tautos darbuotojai, pedagogai

O N A I Z E N K E V I Č I Ū T E I
tolimam Kanados krašte mirus, Jos brolių, p. Praną Zenkevičių su šeima, skaudaus liūdėsio valandą užjaučia
G. Šemienė, E. Žižmaraitė, M. Šemytė

Senai lauktas žurnalas išėjo !

N E M U N A S ,
mėnesinis lietuvių kultūros žurnalas jau išėjo. Pirmo numerio turinys: Redakcijos ŽODIS SAVIESIEMS; Henrikas Zemelis - SPAUDOS KELIAI TRENTYJE; Vincas Trumpa - KELETAS PASTABŲ APIE ATGAILĄ; Liudas Dovydenas - SU MINIA IR AUKŠCIAU MI-NIOS; Vytautas Alšeika - KULTŪRINIO TRENTIES DARBO PARŠ-TĖJE; Liudas Dovydenas - PPARČIO ŽIEDO NAKTIS; Bronys Raila - MŪSŲ DABARTIS - JIEMS FANTAZIJA; Dr. Jonas Balys - TAU-TOSAKOS AIDAI; KULTŪRINĖ KRONIKA, APŽVALGA ir kt.

"NEMUNO" Redaktorius Liudas Dovydenas; techninis redaktorius Antanas Rūkas; meno redaktorius Paulius Augius. Redaktinė Kolegija: Vytautas Alantas, Vytautas Alšeika, Dr. Jonas Balys, Jeronimas Cicėnas, Bronys Raila, Vincas Trumpa, Henrikas Zemelis.

"NEMUNO" remia Lietuvių Kultūros Fondas ir Tėvynės Mylėtojų Draugija.

Kaina iki šių metų pabaigos £1.10.0 (už 8 numerius). Atskiro numerio kaina 4 šil.

AL Redakcija gavo oro paštą dar tik vieną egz., kiti yra kelyje ir laukiami už 4 savaites. Užsakymai priimami.

Užsakymus siųsti: Australijos Lietuvis, 35 Cator Street, West Hindmarsh, Adelaide, S.A.

"NEMUNO" 2-me numeryje telpa: Prof. Dr. Vincas Krėvė - KAIP BUVO SUDARYTA PALECKIO VYRIAUSYBĖ; J. Cicėnas - PENKIOS PRIEŠ DVYLIKĄ; Dr. J. Balio užrašytos JAV lietuvių "SAKMĖS", Vytautas Žemkalnis - LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO UŽDAVINIAI; A. Landsbergis - AMERIKIEČIŲ DRAMATURGIJA; Liudas Dovydenas - PPARČIO ŽIEDO NAKTIS"; plati kultūrinė ir politinė apžvalga ir t.t.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1950 m. gegužės 29 d.

LIETUVOS ISTORIJA užsisakė šie asmenys:

135. J. Žitkevičienė . . . £1.12.0
 136. Alg. Bučinskas . . . "1.12.0
 137. Povilas Alekna . . . "1.12.0
 138. Andrius Pridotkas . . . "1.12.0
 139. Regina Statkuvienė . . . "1.12.0
 140. Kun. L. Kemežis . . . "1.12.0
 141. J. Kalvaitis . . . " -
 142. Ant. Rūkštele . . . " -
 143. V. Melnikas . . . "1.12.0
 144. V. Moras "1.12.0

Paskutinis užsakymas į Vokietiją išsiųstas V.17 d. ir daugiau prenumerata nepriimama.

LIETUVIŲ KALBOS VADOVA užsisakė šie asmenys:

224. Pov. Alekna 15/0
 225. Andr. Pridotkas . . 15/0
 226. Reg. Statkuvienė . . 15/0
 227. Kun. L. Kemežis . . 15/0
 228. J. Kalvaitis . . . -
 229. V. Melnikas 15/0
 230. Kun. P. Vaseris . . 15/0

Lietuvių Kalbos Vadovo spaudinimas dar nėra galutinai baigtas, todėl prenumerata dar priimama ir toliau. Užsakymus siųsti AUSTRALIJOS LIETUVIUI.

V Ė L " P I R M A S S K A M B U T I S " !

Visi lietuviai, nors ir iš tolimiausių Australijos kampų, 1950 m. birželio 2 ir 3 d.d.

20 val. atvykę Adelaidę, Wakefield gatvėje, St. Francis Xavier salėje, galite vėl pamatyti "Pirmąjį Skambutį", režisuotą Pauliaus RUTENIO. Bilietai gaunami pas P. Kaną, V. Ratkevičių, V. Ilgūną ir prie įėjimo; kaina 3 šil. plus taksa.

Tai pirmasis lietuviškas teatras Australijoje, skelbiąs lietuvių kalbos grožį ir išsireiškimo galią. Preciziškas charakterių ir tipų suformavimas.

Tolimesnė savo veikloji Adelaidės lietuviai vaidintojai numatę pastatyti "Živilę", kurią dar niekas nestatė, ir "Buhalterijos klaidą".

Administracija

ALD ADELAIDĖS SKYRIAUS SUSIRIN-KIMAS.

Š.m. birželio 11 d. (sekmadienį), 18 val. 30 min. Wakefield g-vė, St. Xavier's salėj šaukiamas ALD Adelaidės sk. susirinkimas. Kviečiami visi skaitlingai dalyvauti.

KNYGOS LKFONDUI

P. Žebrauskas atsiuntė: Marijos žodis ir Automobilis. Aukotojui nuoširdus ačiū. Knygos priimamos ir toliau.

